

Transfer qiymətinin tətbiqi

Dəyişiklik: Xərclərin süni şəkildə artırılması (transfer qiymətləndirmə) hallarının qarşısının alınması məqsədilə Vergi Məcəlləsinə 13.2.65-ci, 14-1-ci və 16.1.4-1-ci və 57.4-ci maddələr əlavə edilib, 16.1.4-cü maddədə dəyişikliklər edilmişdir.

Dəyişikliyin mahiyyəti: Vergi Məcəlləsinə transfer qiymətinin tətbiqi ilə bağlı edilmiş dəyişikliyin məqsədi bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqəli şəxslər (şirkət və onun daimi nümayəndəliyi, eyni təsisçisi olan şirkətlər və s.) tərəfindən aparılan əməliyyatların bazar qiymətləri prinsipinə uyğun aparılmasına nəzarət etmək və bu əməliyyatlar nəticəsində vergitutma bazasının azaldılmasının qarşısını almaqdır. Transfer qiymətinin aydın olması üçün misalə nəzər yetirək:

Eyni təsisçiyə məxsus "A" şirkəti (Azərbaycan rezidenti) və "B" şirkəti (güzaştli vergi tutulan ölkənin rezidenti) mövcuddur. "A" şirkətinin məhsulun hazırlanmasına çəkdiyi xərclər 1 milyon manatdır, malların bazar qiyməti isə 2 milyon manatdır. "A" şirkəti malları "B" şirkətinə 1 milyon 100 min manat qiymət müqabilində təqdim edir, 100 min manat mənfəət əldə edir və bu mənfəətdən 20 min manat mənfəət vergisi ödəyir ($100.000 * 20\%$). "B" şirkəti bu malları Azərbaycanda 2 milyon manata təqdim edir və 900.000 manat mənfəət əldə edir. Başqa ölkənin rezidenti olduğundan əldə etdiyi mənfəətdən Azərbaycanda mənfəət vergisi ödəmir. Beləliklə, Azərbaycan büdcəsinə ödənilməli 180.000 manat vergi bu yolla azaldılır ($900.000 * 20\%$).

01.01.2017-ci il tarixdən etibarən **transfer qiymətləri aşağıda göstərilən şəxslər arasında təqvim ili ərzində yalnız ümumi dəyəri 500.000 manatdan artıq olan**

Vergi ödəyicilərinə xidmət və şəffaf vergi partnyorluğu departamenti tərəfindən hazırlanmışdır

Əməliyyatlara tətbiq olunur və mənfəət (gəlir) vergisinin məqsədləri üçün istifadə edilir.

- *Azərbaycan Respublikasının rezidenti ilə onunla qarşılıqlı surətdə asılı olan qeyri-rezident şəxslər arasında;*
- *qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliyi ilə həmin qeyri-rezidentin özü və ya onun başqa dövlətlərdə yerləşən hər hansı nümayəndəliyi, filialı və digər bölməsi arasında;*
- *Azərbaycan Respublikasının rezidenti və (və ya) qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliyi ilə güzəştli vergi tutulan ölkələrdə təsis edilmiş (qeydiyyatdan keçmiş) subyektlər arasında.*

Qeyd olunanlarla əlaqədar **hesabat ilindən sonrakı ilin mart ayının 31-dən gec olmayaraq təqvim ili ərzində yuxarıda göstərilən hər bir şəxs üzrə ümumi dəyəri 500.000 manatdan artıq olan əməliyyatlara dair Vergilər Nazirliyinin müəyyən etdiyi formada arayışı təqdim etmək**, habelə həmin şəxslərə dair məlumatları (o cümlədən onların reyestr məlumatlarını) vergi orqanının tələbi ilə təqdim etmək vergi ödəyicilərinin vəzifələrinə aid edilmişdir. **Qeyd olunan arayışı müəyyən edilən müddətdə təqdim etməyən vergi ödəyicisinə vergi orqanının rəhbərinin (onun müavininin) qərarına əsasən 500 manat məbləğində maliyyə sanksiyası tətbiq edilir.**

Yuxarıda qeyd olunan şəxslər arasında aparılan əməliyyatlar zamanı vergi ödəyicisinin təqdim etdiyi mallara (işlərə, xidmətlərə) tətbiq etdiyi qiymətlər eyni əməliyyat üçün yuxarıda qeyd olunan şəxslər istisna olmaqla, digər şəxslər arasında eyni şəraitdə təşəkkül tapan qiymətlərin aşağı həddindən az olduqda, vergilər transfer qiyməti ilə, yuxarı həddindən çox olduqda isə faktiki satış qiyməti ilə hesablanır.

Vergi Məcəlləsinə əsasən **transfer qiyməti dedikdə** Azərbaycan Respublikasının rezidenti ilə onunla qarşılıqlı surətdə asılı olan qeyri-rezident şəxslər, qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliyi ilə həmin qeyri-rezidentin özü və ya onun başqa dövlətlərdə yerləşən hər hansı nümayəndəliyi, filialı və digər bölməsi, Azərbaycan Respublikasının rezidenti və (və ya) qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliyi ilə güzəştli vergi tutulan ölkələrdə təsis edilmiş (qeydiyyatdan keçmiş) subyektlər istisna olmaqla, digər şəxslər arasında eyni şərtlər daxilində həyata keçirilən və müqayisə edilə bilən əməliyyatlarda təsbit edilən qiymətlərin cəminin, həmin əməliyyatların sayına bölünməsi yolu ilə müəyyən edilən orta qiymət, habelə ayrı-ayrı əməliyyatlar haqqında müqayisə edilə bilən məlumatlar mövcud olmadıqda və (və ya) rəsmi və açıq mənbələrdən malların (işlərin, xidmətlərin) yuxarıda qeyd olunan şəxslər istisna olmaqla, digər şəxslər arasında təqdim edilmə qiyməti barədə məlumat əldə

etmək mümkün olmadıqda, aşağıdakı üsullardan biri əsasında müəyyənləşdirilən qiymət nəzərdə tutulur.

- *sonrakı (təkrar) satış qiymətinə əsasən;*
- *dəyərin toplanması üsuluna əsasən;*
- *rentabellik üsuluna əsasən;*
- *mənfəətin bölgüsü üsuluna əsasən.*

Alınmış malların (işlərin, xidmətlərin) alış qiyməti eyni əməliyyat üçün yuxarıda qeyd olunan şəxslər istisna olmaqla, digər şəxslər arasında eyni şəraitdə təşəkkül tapan ən yüksək qiymətdən çoxdursa və onların dəyəri gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilmişdirsə, həmin malların (işlərin, xidmətlərin) dəyəri gəlirdən çıxılan xərclərə transfer qiyməti ilə aid edilir və vergilər yenidən hesablanır.

Transfer qiymətinin tətbiqi zamanı qiymətlərə təsir edə bilən amillər müəyyənləşdirilərkən Vergi Məcəlləsinin bazar qiymətinə aid olan müddəaları tətbiq edilir. Belə ki, malların (işlərin, xidmətlərin) bazar qiymətləri müəyyənləşdirilərkən qiymətlərə təsir edə bilən aşağıdakı amillər nəzərə alınır:

- *göndərilmiş malların (görülmüş işlərin, göstərilmiş xidmətlərin) həcmi (əmtəə partiyasının həcmi);*
- *öhdəliklərin icra olunması müddəti, ödəniş şərtləri;*
- *mallara (işlərə, xidmətlərə) tələb və təklifin dəyişməsi, (o cümlədən istehlakçı tələbinin mövsümi olaraq artıb-azalması);*
- *malların mənşə ölkəsi, alındığı və ya təqdim edildiyi yer;*
- *malların (işlərin, xidmətlərin) göndərilmə şərtləri;*
- *malların keyfiyyətinin və digər istehlak göstəricilərinin səviyyəsi;*
- *marketinq siyasətinin aparılması ilə əlaqədar olaraq analoqu olmayan yeni malların (işlərin, xidmətlərin) bazara çıxarılması, yaxud malların (işlərin, xidmətlərin) yeni bazara çıxarılması, istehlakçıların tanış olması məqsədilə əmtəə nümunələrinin təqdim edilməsi;*
- *işlərin görülməsi, xidmətlərin göstərilməsi, o cümlədən təmir, tikinti, quraşdırma işləri, nəqliyyat, icarə, təhsil, tibb xidmətləri və digər sahələr üzrə bazar qiymətləri müəyyənləşdirilərkən işlərin görüldüyü, xidmətlərin göstərildiyi ərazi, onların keyfiyyət göstəriciləri və qiymətlərə təsir edə bilən digər şərtlər nəzərə alınır.*

Bununla belə, vergi ödəyicisinin malların (işlərin, xidmətlərin) transfer qiymətinin Vergi Məcəlləsində göstərilənlərdən fərqli qaydada müəyyənləşdirilməsi barədə sübutlar təqdim etmək hüququ vardır.

Malların (işlərin, xidmətlərin) transfer qiymətləri müəyyən edilərkən birja kotirovkaları haqqında rəsmi məlumat mənbələrindən, vergi ödəyicilərinin vergi orqanına təqdim etdiyi məlumatlardan, açıq məlumat mənbələrində yerləşdirilmiş hesabatlardakı məlumatlardan və digər müvafiq məlumatlardan istifadə edilir.

Transfer qiymətlərinin müəyyən edilməsi və tətbiqi qaydası Vergilər Nazirliyi tərəfindən müəyyən edilir.

Qeyd edilən müddəalara əsasən rezident vergi ödəyicisinin ölkə hüdudlarından kənarında, o cümlədən vergi sığınacağı (ofşor) hesab edilən dövlətlərdə və ya ərazilərdə təsis edilmiş vergi ödəyiciləri ilə aparılan əməliyyatlar üzrə əldə edilən gəlirlərin transfer qiymətləri tətbiq edilməklə vergiyə cəlb ediləcəkdir.

Transfer qiymətqoyma Avropa İttifaqına daxil olan ölkələrdə, Amerika Birləşmiş Ştatlarında və sair dövlətlərdə tətbiq olunur.